

Mellékletek:

Szucsánszky Gyula (1832-1895) szerepe Felsődabas helytörténetében

A Szucsánszky család főként a 19. században és a 20. század 1945-ig terjedő időszakában, Felsődabas helytörténetében játszott szerepe mindinkább a feledés homályába vész. Méltatlanul, mert már a 18. században Felsődabason éltek, és közügyeket szolgáló, jelentős mecénásokat adtak a településnek. A család nemesi státuszát családtörténeti munkák egész sora tanúsítja. Nagy Iván 1863-ban a következőket írta a Szucsánszky családról:

„Trencsin megyében a nemesi összeírása szerint Orechón lakott, utóbb ott nyoma sincs. Szucsánszky Gábor Fridrik címerez nemes levele 1791-ben kelt. Címere négyfelé osztott paizs, az 1. és 4. ezüst udvarban hátulsó lábain eb ágaskodik, és 2. és 3-ik kék udvarban hármás zöld halmon hátulsó lábain arany grif ágaskodik, első jobb lábával arany nyilat tartva. A paizs fölötti sisak koronáján pánczélos kar könyököl kivont kardot tartva. Foszladék jobbról ezüstvörös, balról aranykék.”

Kőszeghi Sándor írja 1899-ben:

„Szucsánszky Gábor Frigyesnek az 1791-ik évben adományozott armális a nemesi iratok közt „Sz. 50.” jelzet alatt. Kihirdettetett Pest vármegyében 1792-ben: N. L. I. 399. Szucsánszky János kineveztetett táblabírónak az 1832-ik évben.”

Szucsánszky Gyula 1832-ben, Szucsánszky István helyi birtokos és Bielek Mária gyermekeként született Felsődabason. Szucsánszky István jómódú gazdálkodó fiait (György, József, Gyula) a Kegyes Tanítórendiek főgimnáziumában, Pesten tanította. A középiskola után Szucsánszky Gyula (Julius) a pesti egyetem orvosi karán gyógyszerészként folytatta tanulmányait 1856-1858-ban. Nincs azonban arra vonatkozó adat, hogy a gyógyszerészet területén valaha is működött volna. Ezt részben a dabasi patikatörténeti vonatkozások miatt szükséges rögzíteni, másrészt azért is, mert unokatestvére, Szucsánszky Károly, aki szintén gyógyszerész végzettséget szerzett, Tápióbecskén viszont évtizedekig patikaüzemeltető volt. A korabeli dokumentumok a felsődabasi posta vezetőjeként, azaz magyar királyi postamesterként őrzik a nevét. Településünk krónikása, Vay Sándor is ebben a státuszában örökítette meg alakját 1906-ban, a „Pestvármegyei rigmusok” című történetben:

„Most is elmosolyodom, ha eszembe jut az a bolondos vers, amelyet egyik vígkedvű unokabátyám komponált a kedves, előzékeny Szucsánszky bácsinkra. Unokabátyám már akkor levelezgetett a színi tanoda s néhány ripacs-trupp hölgyével, s egyre várta, irkálta a rózsaszínű leveleket. Egyszer, kétszer megkésétt a carriol, nem nyitotta ki az ajtót a hivatalban dolgozó Gyula bácsi s egy ilyen alkalomkor született meg a rigmus:

Postamester Szucsánszky úr,
Zárt ajtója szívembe szúr
Az eső ver, fázom nagyon,
- Cigárom is fogytán nagyon –
Az áldóját, hol a levél,
Melyben * * rendez-vous-t ígér...

Így folyt az vagy ötven soron keresztül. A legmerészebb és legpikánsabb fordulatokkal, amelyeken aztán a derék Szucsánszky úr nevetett legjobb ízűen.”

Felsődabason már az 1860-as évek elejétől működött postahivatal, évtizedekkel megelőzve Alsódabast. A köztisztelőben álló postahivatalnok nem nősült meg, nem alapított családot, megtakarításait főként termőföldvásárlásra fordította. Már életében számos karitatív kezdeményezést segített, melyet a lapok hasábjainak listái tanúsítanak. Jó példaként hozható fel a Kossuth László síremlékének emelésére indított országos gyűjtés, melyet Zlinszky Rózsi gyűjtőívén támogatott 1878-ban. Azért beszélhetünk róla jelentős mecénásként, mert 1895. évi halálakor, mint Chobot Ferenc megörökítette: „Szucsánszky Gyula a templomra 48000 K-t és plébánia alapítására 111 k. hold földet hagyományozott.” Tény, hogy gesztusával sógornője, Szucsánszky Györgyné dabasi Halász Mária (1822-1907) templom- és plébániaalapító példáját követte. Adományozásával egyidejűleg testvérei későbbi mecenatúráit is megalapozta.

Gyászjelentésének adata szerint 1895. január 15-én éjjeli 11 órakor hunyt el, ugyanakkor a plébánia halotti anyakönyvében 16-át jegyezték be. A halál oka tüdővész, temetésére 18-án délelőtt 10 órakor került sor a felsődabasi temetőben, a szertartást Begyáts Lénárd esperes vezette. A gyászjelentésben földbirtokos, okleveles gyógyszerész és felsődabasi postamester voltát hangsúlyozzák ki, adományozását nem említik. A példaadó gesztus vélhetően a hagyaték rendezésekor vált nyilvánossá.

Síremléke – a Lakrovics-kápolna közelében - ma is meg van, a hangsúlyos elemek egyike a kegyeleti parkká alakított felsődabasi öregtemetőnek.

Kosztolányi Gyula képviselő úr kiegészítése:

„További érdekesség, hogy dr. Szucsánszky Gyula a Jeszenszky kriptában nyugszik. Egy másik Szucsánszky sír pedig a kriptá közelében van. Mint ahogyan a mellékelt térkép részleten is szomszédosak a Jeszenszky és Szucsánszky birtokok. Felsődabason öt helyről tudok, ahol a posta működött. Szucsánszky idejében vajon melyik helyen üzemelt? A Fő utcában 3 helyen, a Bercsényi (korábban Uri) utcában 2 helyen. Vagy az Uri utcában (ma a Somorjaiék tulajdonában van az épület) vagy a Fő utcában (ma Rizmajer Antiék tulajdona) lehetett a véleményem szerint.”

Szucsánszky Gyula teljes életútjával Felsődabashoz kötődik. Egész pályafutása során a települést szolgálta. Minden megtakarítását közösségi célra hagyományozta, mely követésre méltó példát adott családjában. Szucsánszky Gyula jeles személyisége, mintaadó személyisége Felsődabasnak. Alakja, életútja jelentős gyarapítója városunk kulturális örökségének.

Bibliográfia

Nagy Iván: Magyarország családai. Czímerekkel és nemzékrendi táblákkal. 10. kötet. Pest, Emich Gusztáv, 1863. p. 882.

Zlinszky Istvánné: Kossuth Lajos édes atyja sírjának rendbe hozására újabban adakoztak... Hölgyek Lapja 1878. november 3. borító, p. 4.

Kőszeghi Sándor: Nemes családok Pestvármegyében. Hungária Könyvnyomda, Budapest, 1899. p. 384.

Gróf Vay Sándor: Pestvármegyei rigmusok. Pesti Hírlap 1906. október 21. pp. 33-35.

Horváth Sándor: Czímeres nemeslevelek jegyzéke Első füzet. Budapest, 1909. p. 44.

Chobot Ferenc: A Váci Egyházmegye történeti névtára. Első rész: Az intézmények története. Vác, 1915. p. 282.

Kempelen Béla: Magyar nemes családok X. kötet, Szabad-Üveges. Budapest, Grill Károly Könyvkiadó Vállalata, 1931. p. 241.

Áldásy Antal: A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának címjegyzéke II. Címereslevelek 6. kötet, 1771-1800. Budapest, 1940. pp. 186-187.

Dr. Párdányi Miklós: A török hódoltság korától az 1848. évi forradalomig. In: Petri Edit - Torzsa István (szerk.): Tanulmányok a 700 éves Dabas történetéből. Első rész. Dabas Nagyközségi Tanács, Dabas, 1975. p. 104.

Czagányi László: A régió templomai és fontosabb kápolnái – Felsődabasi római katolikus templom. In: A régió kalendárium. Schulcz Bt., Dabas, 1994. pp. 60-61.

Valentyik Ferenc: Dabasi Halász Mária, az alsódabasi római katolikus templom alapítója. Honismeret 2021/1. pp. 24-29.

Összeállította: Valentyik Ferenc